י״ד בחשון התשפ״ז
25 באוקטובר 2026
שה. 2001-2026

דוח להערכת השפעת האסדרה – חוזר הנחות בביטוח חיים

דוח זה נועד להציג הערכה של השפעות חוזר הנחות בביטוח חיים, וזאת בהתאם לסעיף 34 לחוק עקרונות האסדרה, התשפ״ב-2021.

1. רקע אודות סביבת מושא האסדרה

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן – ״הרשות״) היא הרשות המפקחת והמאסדרת של ענף הביטוח בישראל. בין תפקידיה, בהתאם לסעיף 1ג לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ״א-1981 (להלן – ״החוק״), הגנה ושמירה על עניינם של המבוטחים ולקוחות הגופים המפוקחים, הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים וקידום התחרות במערכת הפיננסית.

סעיף 40(ו)(1) לחוק מסמיך את הממונה לתת הוראות בדבר דמי ביטוח בתוכנית ביטוח, למעט בעניין שיעורי דמי הביטוח, שקביעתם מוסדרת בסעיף 37 לחוק. האסדרה המוצעת אינה קובעת את תעריף הביטוח, את שיעור דמי הביטוח או את שיעור ההנחה שעל המבטח להציע, אלא קובעת את אופן השתנות שיעור ההנחה שמבטח רשאי להציע למועמדים לביטוח ושייקבע בחוזה הביטוח.

<u>מתווי הנחות בביטוח חיים</u>

ביטוח חיים למקרה פטירה נועד לספק מענה לסיכון כלכלי של התלויים באדם בשל פטירתו. מטבעו הוא נרכש לטווחי זמן ארוכים. מבדיקות שנערכו על ידי הרשות באשר לפוליסות ביטוח חיים נמצא שנהוגים ונפוצים בשוק מתווי הנחה במסגרתם ניתנת הנחה בשיעור גבוה בשנים הראשונות לחיי הפוליסה, ושיעורה הולך ופוחת בשנים שלאחר מכן עד ביטול ההנחה לחלוטין לאחר מספר שנים. כתוצאה מכך, הפרמיה למבוטח בשנים הראשונות לפוליסה הולכת וגדלה ומתקרבת בהדרגה לתעריף המירבי המאושר בגין הביטוח עד למועד תום תקופת ההנחה שלאחריו הפרמיה משולמת בהתאם לתעריף המירבי המאושר.

שיווק מוצר ביטוח חיים למקרה פטירה תוך הצעת הנחה לטווח זמן קצר כאמור מוביל למספר פגיעות כלכליות כמפורט להלן:

א. שיווק פוליסת הביטוח תוך מסגור של הנחה קצרת טווח פונה אל העדפת ההווה של המועמד לביטוח, ולפיכך עשוי להטותו מקבלת החלטה מושכלת המשקללת את כלל מאפייני הפוליסה ועלותה לאורך כל תקופת הביטוח הצפויה;

ב. בביטוח חיים קיימים חסמי מעבר שנובעים מבריאותו של המבוטח; מצבו הבריאותי עלול להתדרדר בחלוף הזמן ולהגביל אותו מלרכוש פוליסה חדשה חלף הקיימת בין מאחר שבמצבו החדש יתקשה למצוא כיסוי ובין מחמת עלייה בפרמיה המבוקשת. משכך מודל המאפשר ביטול הנחה עלול להוביל לפגיעה לא מידתית במבוטח שחלה הרעה במצבו הבריאותי וייאלץ לשלם מחיר לא תחרותי בגין הביטוח.

2. הגדרת צורך האסדרה

כאמור, בביטוח חיים למקרה פטירה מוצעים לעיתים קרובות מתווי הנחה שבהם שיעור ההנחה גבוה בשנים הראשונות ולאחר מכן הולך ופוחת בהדרגה לאורך מספר שנים עד שההנחה מתבטלת. מועמד לביטוח הבוחן את ההצעה בעת ההצטרפות עלול לייחס משקל רב לפרמיה הראשונית ולשיעור ההנחה הניתן לו בשנה או בשנים הראשונות לפוליסה בשל העדפת הווה. זאת, על אף שבנסיבות האמורות הפרמיה צפויה להיות נמוכה משמעותית באופן יחסי לפרמיות שישתלמו בעתיד, ושיעור ההנחה גבוה משמעותית משיעור ההנחה ממנו ייהנה המבוטח בעתיד, כך שפרמטרים אלה אינם משקפים את עלות העסקה הכוללת שאותה המבוטח צפוי לשלם. מורכבות זו מתחדדת בנסיבות בהן חלה הרעה במצבו הבריאותי של המבוטח, המצמצמת את יכולתו לרכוש ביטוח חלופי בתנאים דומים במועד שבו שיעור ההנחה פוחת. יתרה מזאת, שיעור הנחה ההולך ופוחת עם השנים מקשה על ביצוע השוואה של הצעות שונות לביטוח מצד חברות ביטוח שונות, וזאת משום שמתווי ההנחות אינם אחידים.

מטרת האסדרה היא לצמצם הפגיעה המתוארת בציבור המבוטחים. זאת באמצעות מתווי הנחות ארוכי טווח המתאימים יותר למוצר ארוך טווח לשם שיקוף עלות העסקה הכוללת לאורך הזמן, וחיזוק הביטחון של המבוטחים בכך שהמחיר התחרותי שהשיגו לא יעלה כתוצאה מהפחתת שיעור ההנחה כעבור מספר חודשים או שנים בודדות ללא יכולת לשפרו בנסיבות שבהן חלה הרעה במצבם הבריאותי.

3. בעלי עניין אשר יושפעו מהאסדרה

א. <u>מבוטחים ומועמדים לביטוח</u> – האסדרה תבטיח שההנחה שתינתן תהיה לתקופת זמן ארוכה ותקטין את שונות מתווי ההנחות השונים הנהוגים כיום. כפועל יוצא מכך האסדרה צפויה להגדיל את ודאות המבוטח ביחס לשיעור ההנחה במהלך התקופה שנקבעה, ולהקל על עריכת השוואות בין הצעות שונות עבור המבוטחים והמועמדים לביטוח.

שמירת שיעור ההנחה במהלך התקופה שנקבעה לה צפויה לצמצם את הפגיעה במבוטחים שמצבם הבריאותי הורע במהלך תקופת ההנחה, משום שעל אף ההרעה במצבם הבריאותי המחיר התחרותי שהשיגו בעת רכישת הפוליסה יישמר למשך תקופת זמן של לכל הפחות עשר שנים. זאת בניגוד למצב הקודם לאסדרה שלפיו בנסיבות של הנחה קצרת טווח הרעה במצבו הבריאותי תפגע יכולתו של המבוטח לרכוש כיסוי חלופי בתנאים דומים. יחד עם זאת, ככל שההנחה מסתיימת לפני תום תקופת הביטוח, נותרת בעינה החשיפה להתייקרות דמי הביטוח לאחר סיום תקופת ההנחה ללא יכולת להשיג מחיר תחרותי בשל הרעה במצב הבריאותי.

מנגד, במתווה הנחות ארוכות טווח חברות הביטוח עשויות להציע הנחות בשיעור מתון, כך שהפרמיה בשנים הראשונות לביטוח עשויה להיות גבוהה מזו שהייתה מוצעת במתווה של הנחות קצרות טווח.

נוסף על האמור, ככל שההנחה תינתן לתקופה של עשר שנים, על מועמד לביטוח המבקש לבחון הצעה לביטוח על בסיס עלות העסקה הכוללת להביא בחשבון גם את גובה דמי הביטוח הצפוי לאחר סיום תקופת הנחה. כמו כן, לאחר הפקת הפוליסה על המבוטח להביא בחשבון שההנחה אמנם ניתנה לטווח ארוך, אך היא עתידה להסתיים במועד מסוים. במסגרת החוזר נקבעה הוראה לפיה חודש לפני תום תקופת ההנחה על חברת הביטוח לשלוח הודעות למבוטח בדבר התקרבות מועד סיום ההנחה ובדבר השינוי הצפוי בשיעור ההנחה, וזאת במטרה לחזק את הגילוי למבוטח לשם כלכול צעדיו.

ב. <u>חברות ביטוח המשווקות ביטוח חיים למקרה פטירה</u> – האסדרה צפויה להשפיע על התפלגות ההכנסות מפרמיות המתקבלות מפוליסות ביטוח למקרה פטירה בשל מתווה ההנחות ארוכות הטווח. תחת מתווי ההנחות קצרות הטווח הנהוגות כיום בשיווק פוליסות ביטוח חיים למקרה פטירה, הפרמיות המשולמות בשנים הראשונות לפוליסה נמוכות ביחס לתעריף הספר בשיעור שעשוי להיות ניכר, כתלות בשיעור ההנחה שהוסכמה, ותוך מספר שנים צפויות לעלות בהדרגה ביחס אליו בשל הקיטון בשיעור ההנחה, עד נקודת זמן שבה ההנחה מתבטלת לחלוטין ומשכך הפרמיה המשולמת הינה הפרמיה המרבית המאושרת בגין הביטוח. לעומת זאת, תחת מתווי ההנחה האפשריים בהתאם לאסדרה, הפרמיות בשנים הראשונות לפוליסה צפויות להיות גבוהות יותר מאלו הנהוגות כיום, בשל שיעור הנחה מתון יותר שצפוי להינתן. כלומר שהמחיר למבוטחים חדשים צפוי להיות גבוה יותר בשנים הראשונות לפוליסה ביחס למחיר שהיו משלמים טרם האסדרה. עם זאת, כעבור שנים ספורות מגמה זו צפויה להשתנות והמחיר למבוטחים תחת האסדרה החדשה צפוי להיות נמוך יותר – לכל הפחות עד תום תקופת ההנחה שנקבעה באסדרה. זאת, משום שההנחה תינתן למשך תקופה של עשר שנים לכל הפחות כאמור, ומשכך תיפרס על פני שנים שכיום לא נהוג לתת בהן הנחה לפי מתווי ההנחה הנפוצים.

כמו כן, תיתכן השפעה מסוימת על הרווחיות הגלומה בפוליסת ביטוח למקרה פטירה, אך היקף ההשפעה וכיוונה יהיו תלויים, בין היתר, בהתאמות שיבצעו החברות בתמחור המוצרים ובשיעורי ההנחה שיוצעו לציבור הרחב, וכן בתנאי התחרות ובהתנהגות המבוטחים שצפויים להיות מושפעים גם כן מהאסדרה.

נוסף על כך, חברות הביטוח יידרשו לבצע התאמות שונות שיצריכו מהן היערכות לפעילות העסקית תחת האסדרה החדשה. כך, בין היתר, הן תידרשנה לעדכן את מתווי ההנחה שהן יציעו באמצעות ערוצי ההפצה השונים, היבטי השיווק והתמריצים לערוצי ההפצה, ומערכות תומכות באמור לעיל.

על אף שהאסדרה מגבילה את חברות הביטוח ממתן הנחות קצרות טווח, היא עדיין מותירה להן חופש פעולה רב ביחס להנחות שהן תוכלנה להציע למועמדים לביטוח. כך, למשל, החברה רשאית לקבוע מה שיעור ההנחה שתציע אם בכלל, האם שיעור ההנחה יהיה קבוע או שילך ויגדל במהלך תקופת ההנחה, האם להמשיך לתת הנחה לאחר עשר שנים ומה יהיה שיעורה, האם להציע חודש ביטוח ללא תשלום בהתאם להוראות החוזר וכיו"ב.

ג. <u>בעלי רישיון וגורמי ההפצה</u> – יידרשו להתאים את אופן הצגת ההצעות למבוטחים ואת תהליכי השיווק למתווי ההנחה שייקבעו על ידי חברות הביטוח בהתאם לאסדרה. ייתכן שבשל קיטון בשיעור ההנחה בשנים הראשונות, ובעקבות כך גידול בפרמיות הביטוח בשנים אלה, עמלות ההפצה של סוכני הביטוח יגדלו בטווח הזמן הקצר. עם זאת, בנסיבות של תחרותיות בין סוכני הביטוח, צפויה בטווחי זמן ארוכים יותר התכנסות של עמלת ההפצה למחיר שיווי המשקל המתאים.

4. סקירה אודות אסדרה מקבילה או סותרת

נכון למועד זה, האסדרה המוצעת אינה סותרת את ההוראות הקיימות בתחום ההנחות בביטוח חיים.

יצוין כי חוזר ביטוח 5-1-2023 שעניינו "חוזר צירוף לביטוח" (01/03/2023) קובע הוראות בדבר חובת גילוי למבוטח וביניהן נקבע שסוכן ביטוח יציין בפני המועמד לביטוח באופן ברור את גובה הפרמיות והשתנותן לאורך תקופת הביטוח, ההנחות שניתנו למבוטח והתוספות הרפואיות בפרמיית הביטוח בהתייחס לתקופת הביטוח הרלוונטית.

עוד יצוין שבחוזר ביטוח 2022-1-14, שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בנושא עריכת תכנית לביטוח בריאות" (20/09/2022), נקבע כי גורם משווק רשאי לתת הנחה למבוטח ביחס לדמי הביטוח, ובלבד שתינתן בשיעור קבוע לתקופה של עשר שנים לפחות.

5. סקירות של דין משווה

מבחינת אסדרה של מדינות שונות, לא נמצאה אסדרה הזהה לאסדרה המוצעת ביחס להנחות בביטוח חיים בשוק הישראלי. עם זאת, במדינות שונות זוהה חשש דומה מפני פרקטיקות תמחור המעניקות יתרון במחיר בתחילת ההתקשרות אך שבהמשכה, לאחר שלב שבו הלקוח נוטה לעבור פחות למבטח אחר, המחיר עולה. האסדרה המוצעת מתאימה את המענה לבעיה המתוארת למאפייניו של שוק הביטוח בישראל, ובפרט לאפשרות שהרעה במצבו הבריאותי של המבוטח תגביל את יכולתו לרכוש כיסוי חלופי.

ביום 16 במרץ 2023 פרסמה הרשות האירופית לביטוח ולפנסיה תעסוקתית (EIOPA) הצהרה פיקוחית בעניין תמחור דיפרנציאלי בביטוח כללי. ההצהרה עוסקת, בין היתר, בפרקטיקות של העלאות מחיר חוזרות המבוססות על נטייתו הנמוכה של הלקוח להשוות או לעבור למבטח אחר, ולא על הסיכון המבוטח או עלות השירות. EIOPA מדגישה יחס הוגן ללקוחות ואמצעי ממשל ופיקוח על תמחור, לצד אפשרות להמשיך להציע הנחות.

6. תיאור החלופות המרכזיות לצד החלופה שנבחרה

בכדי להביא להשגת המטרות כפי שהוצגו לעיל, נבחנו בין היתר החלופות הבאות:

א. <u>השארת המצב הקיים</u>

במסגרת חלופה זו נבחנה האפשרות שלא להורות על שינוי ביחס למצב הנורמטיבי הקיים. כלומר שלא תיקבע הוראה בעניין מבנה ההנחות בביטוח חיים, וחברות הביטוח יוכלו להמשיך להציע, בין היתר, מתווי הנחה שבהם שיעור ההנחה גבוה בשנים הראשונות לחיי הפוליסה ופוחת בשנים שלאחר מכן.

ערך מרכזי הטמון בחלופה זו הוא הימנעות מהתערבות רגולטורית הכרוכה בעלויות עבור חברות הביטוח, ובכלל זה - התאמה של מערכות התפעול, תהליכי השיווק והתמחור. כמו כן, היא לא מגבילה את החופש הנתון לחברת הביטוח ולמבוטח ביחס לקביעת מתווי ההנחות, ומאפשרת לחברות הביטוח להציע הנחות בשיעור גבוה בטווח הזמן הקצר שעשויות להטיב עם מבוטחים המעוניינים בביטוח חיים קצר טווח מסיבות מסוימות.

עם זאת, חלופה זו אינה נותנת מענה לפגיעה במבוטחים כתוצאה מהתמקדות במחיר הביטוח במועד ההצטרפות ומתן משקל חסר למחירו לאורך כל תקופת הביטוח. נוסף על כך, לא יינתן מענה לפגיעה במבוטחים בנסיבות שניתנת הנחה קצרת טווח, כך שכבר בשנים הראשונות לביטוח שיעור ההנחה פוחת במידה רבה ויכולתו של המבוטח לעבור לפוליסה אחרת עלולה להיות מוגבלת עקב הרעה שחלה במצבו הבריאותי והצורך לעבור חיתום רפואי חדש. בנסיבות אלה, תוך מספר שנים קצר המבוטח עלול להידרש לשלם פרמיה גבוהה יותר בלי שתעמוד לרשותו חלופה בתנאים דומים.

ב. <u>שיפור הגילוי וכלים תומכי החלטה</u>

במסגרת חלופה זו נבחנה האפשרות לפעול לשם הרחבת הגילוי למועמד לביטוח והשקעה נוספת בכלים העומדים לרשותו לצורך השוואה בין הצעות ביטוח שונות. בין היתר, נבחנה האפשרות להציג באופן מודגש יותר את התפתחות הפרמיה לאורך תקופת הביטוח, את השינוי הצפוי בשיעור ההנחה ואת הפרמיה המצטברת בתקופות מייצגות. ניתן לעשות זאת באמצעות מסמכי ההצטרפות וכן באמצעות השקעה בפיתוח כלי השוואה כאמור באמצעות מחשבון ביטוח החיים שמפעילה הרשות.

חלופה זו בעלת ערך, בין היתר, משום שהיא מפחיתה התערבות רגולטורית המגבילה את החופש של חברות הביטוח והמבוטחים ביחס למתווי ההנחה האפשריים, במקביל לכך שהיא מאפשרת למבוטח לקבל מידע רב יותר לפני ההצטרפות כך שיינתנו לו המידע והכלים לבחון הצעות שונות באופן עצמאי באופן מושכל יותר. ככל שבהרחבת הגילוי יינתן דגש על עלויות מצטברות לאורך תקופות זמן ארוכות הכרוכות ברכישת הביטוח, יהיה בכך בכדי להקל על השוואת הצעות שונות תוך מענה לבעיה הנוצרת בביצוע השוואה תחת הטיית העדפת ההווה המעניקה משקל יתר לעלות הביטוח בתקופות הזמן הקרובות למועד ההצעה על פני בחינה המעניקה משקל מתאים לתקופות הזמן השונות.

עם זאת, היכולת של גילוי להיות אפקטיבי היא מוגבלת. ביטוח חיים הוא מוצר מורכב הנרכש לרוב לתקופה ארוכה, והשוואת דמי הביטוח לאורך עשרות שנות הביטוח מחייבת עיבוד של מידע רב והערכה של עלויות עתידיות. יתרה מזאת, עצם ביצוע ההשוואה בנסיבות של מוצר מורכב כמו ביטוח עשוי להרתיע מי שהאוריינות הפיננסית שלהם אינה מאפשרת התמצאות במורכבות הנושא. בנסיבות המתוארות עודף האינפורמציה עלול להרתיע מקבלת החלטה עצמאית, ולפנות להטיות התנהגותיות, ובהן העדפת ההווה, אפקט המסגור והבולטות של הנחת הפתיחה, אשר עשויות להניא את המועמד לביטוח מקבלת החלטה מושכלת.

נוסף על האמור, גילוי רחב יותר אינו מונע את הפגיעה במבוטח שמצבו הבריאותי הורע במהלך תקופת ההנחה קצרת הטווח שניתנה לו, ושבעקבות כך נפגעה יכולתו לעבור למבטח אחר לאחר שההנחה בפוליסה הקיימת קטנה או אף התבטלה.

לפיכך, כלים תומכי החלטה וגילוי מורחב עשויים לשמש אמצעים משלימים, אך אין בהם כדי לתת מענה מלא לבעיות המתוארות.

ג. <u>קביעה ששיעור ההנחה לא יפחת</u>

בהתאם לחלופה זו חברת ביטוח תהיה רשאית לקבוע האם להציע למועמד לביטוח הנחה וכן את שיעור ההנחה שתוצע, ובלבד ששיעור ההנחה שיוצע ושייקבע בחוזה הביטוח לא יפחת ממועד מתן ההנחה ועד תום תקופת הביטוח.

חלופה זו בעלת ערך צרכני רב משום שהיא מטפלת באופן ישיר בפגיעה בציבור המבוטחים באמצעות התערבות במתווה ההנחות האפשריות כך שהן תהיינה ארוכות טווח בלבד ולאורך כל תקופת הביטוח. בהתאם לחלופה זו גם מבוטחים שחלה הרעה במצבם הבריאותי לא יאלצו לשלם פרמיות מרביות לאחר סיום תקופת ההנחה בשל הפגיעה ביכולתם להתקשר בחוזה אחר ללא תוספת עלות סיכון.

נוסף על כך, בהינתן חלופה זו ובנסיבות שבהן ההנחה שתינתן תהיה הנחה קבועה, שיעור ההנחה יהווה עבור המועמד לביטוח מדד ייחוס אחיד ונוח לביצוע השוואות בין כדאיות הצעות שונות. נוסף על כך היות שיעור ההנחה קבוע יקל על המבוטח לאחר כריתת החוזה לוודא שההטבה הקבועה בחוזה אכן מיושמת ומוענקת לו, וזאת נוכח פשטות ההנחה והיותה בלתי משתנה לאורך תקופת החוזה.

מנגד, חלופה זו מגבילה באופן לא מבוטל את החופש של חברת הביטוח והמועמד לביטוח ביחס למתווי ההנחות שניתן לקבוע בחוזה הביטוח.

נוסף על כך, בשל העובדה שתחת חלופה זו ההנחה תינתן לאורך כל תקופת הפוליסה הרי שחברות הביטוח צפויות להציע למועמדים לביטוח הנחות מתונות יותר ביחס לאלו הניתנות כיום במתווי הנחה קצרי טווח. כתוצאה מכך עלות הביטוח בטווח הקצר צפויה לעלות עבור ציבור המבוטחים באופן מצרפי. יתרה מזאת, ציבור מבוטחים המבקשים לרכוש ביטוח חיים למקרה פטירה אשר ישמש אותם לטווח קצר בלבד צפויים לשלם עלות גבוהה יותר בגין הביטוח בשל ההנחות המתונות מזו שהיו משלמים במתווה הכולל הנחה גבוהה אך זמנית.

ד. <u>שיעור הנחה שאינו פוחת לעשר שנים לפחות והודעה למבוטחים לפני שינוי</u>

בחלופה זו נבחנה האפשרות לקבוע שחברת ביטוח תהיה רשאית להציע למועמד לביטוח כל שיעור הנחה ובלבד שהוא לא יפחת ממועד מתן ההנחה למשך תקופה של עשר שנים לפחות. כלומר שחברת הביטוח תהיה רשאית להציע הנחה גם לתקופה ארוכה יותר מעשר שנים, וכן להציע הנחה בשיעור שיגדל במהלך עשר השנים – בהתאם לשיקול דעתה.

הערך הגלום בחלופה זו נובע משילוב של הגנה ארוכת טווח על ציבור המבוטחים יחד עם הגבלה רכה יותר מזו המוצגת בחלופה הקודמת (הנחה לכל תקופה הביטוח) של החופש של חברות הביטוח והמבוטחים להסכים על מתווי הנחות. כלומר שבחלופה זו נבחנה האפשרות ליצור נקודת איזון שונה מזו המוצעת בחלופה הקודמת, בין התערבות שנועדה להגן על ציבור המבוטחים לבין פגיעה בחירות הצדדים לעצב את החוזה ביניהם כראות עיניהם.

ביחס למצב הנוכחי, חלופה זו תעניק ודאות למועמד לביטוח למשך תקופת זמן ארוכה יותר ביחס לכך שההטבה שהוא יקבל במסגרת שיווק פוליסת הביטוח תמשיך לעמוד לרשותו גם אם מצבו הבריאותי יורע בטווח הזמן הקצר במידה שלא תאפשר לו להצטרף לביטוח אחר ללא תוספת סיכון לפרמיית הביטוח. יחד עם זאת, בהינתן חלופה זו המבוטח עדיין יהיה חשוף לסיכון שמא בתום תקופת ההנחה יכולתו לרכוש כיסוי חלופי תהיה מוגבלת בשל הרעה אפשרית שתחול במצבו הבריאותי.

בנוסף, משום שההנחה שתוצע למועמד לביטוח תהיה רלוונטית לתקופת זמן ארוכה של עשר שנים הרי שפוחת החשש מכך שמועמד לביטוח יבחר באופן לא מושכל בהצעה מסוימת בשל הנחה בשיעור גבוה לטווח קצר נוכח הטיית העדפת הווה. עם זאת, ככל שהביטוח יוחזק לתקופות זמן ארוכות יותר מעשר שנים, כך הבחירה בביטוח על בסיס קריטריון ההנחה לבדו יהווה קריטריון בחירה מהימן פחות באשר ליוקר עלות העסקה הכוללת בראייה ארוכת טווח.

על מנת להגדיל את הסיכוי שלקראת תום תקופה ההנחה המבוטח יהיה מודע לכך שתקופת ההנחה צפויה להסתיים כך שהוא יוכל לכלכל את צעדיו, במסגרת חלופה זו נבחנה האפשרות לקבוע שחברות הביטוח תהיינה מחויבות במסירת הודעה למבוטח בדבר מועד סיום תקופת ההנחה בסמוך לו. הודעה כאמור תגדיל את הסיכוי למודעות המבוטח בדבר השינוי הקרב, אך היא לא תסיר את חסם המעבר בנסיבות שבהן תחול הרעה במצבו הבריאותי של המבוטח.

ערך נוסף של חלופה זו הוא מניעת פערים רגולטוריים משמעותיים בין אסדרה זו בענף ביטוח חיים לבין האסדרה המקבילה הקיימת זה מכבר בענף ביטוחי בריאות, לפיה גם כן תקופת ההנחה המינימלית היא עשר שנים. ייתכן שפערים רגולטוריים כאמור יביאו להטיות ולעיוותים לא רצויים, למשל בנסיבות שבהן

מוצר ביטוח מסוים יכול להירכש תחת האסדרה האמורה בענף ביטוח חיים או תחת האסדרה המצוינת בענף ביטוחי בריאות.

הנמקת הבחירה

במסגרת פרסום טיוטת החוזר נבחרה חלופה ג׳ בשל הערך הרב שלה לציבור המבוטחים, ועל אף הפגיעה בחופש הפעולה של הצדדים לחוזה הביטוח. אולם, במסגרת הליך השימוע שהתקיים לאחר פרסום הטיוטה הושמעו טענות כבדות משקל בדבר הסיכונים הכרוכים באסדרה בעלת השלכות ארוכות טווח, וכן בדבר היקף והשלכות הפגיעות השונות שעשויות להיווצר בשל צמצום החופש של הצדדים לחוזה לעצבו כרצונם ביחס להנחה שתינתן בו. זאת, בין היתר, על רקע העובדה שבאופן אינהרנטי במוצר ביטוח חיים, כחוזה ביטוח ארוך טווח, טמון סיכון בשל חוסר הוודאות ביחס להתפתחויות שיתהוו במישורים בעלי השפעה ישירה או עקיפה על סיכון התמותה המושת על חברות הביטוח.

לאור האמור, ולאחר שהטענות השונות נשקלו בכובד ראש, ובשים לב לכך שעשויות להיות השלכות נוספות שלא הוערכו דיין בעת הזו, על אף הבחינה המקצועית המעמיקה שלהן, הוחלט בשלב זה לבחור בחלופה ד׳. זאת משום שמידת ההתערבות המוצעת במסגרתה רכה יותר, ולפיכך היא מהווה צעד רגולטורי זהיר יותר ביחס לחלופה ג׳ בשל הסיכונים המצומצמים יותר הכרוכים בה. בחירה בחלופה זו תאפשר לרשות לבחון במשך פרק זמן מסוים את השלכות האסדרה ואת הצורך והאפשרות להרחיב את מידת ההתערבות הנדרשת לשם הגעה לתוצאה המיטבית ביחס לכלל השיקולים הרלוונטיים.

לתפיסת הרשות חלופה זו תהיה בעלת ערך לציבור המבוטחים שירוויחו ודאות גבוהה יותר לצד תנאים נוחים יותר לביצוע השוואות בין הצעות שונות לביטוח חיים למקרה פטירה. שיפור יכולת ההשוואה צפוי לתמוך בקבלת החלטות מושכלות יותר מצד מועמדים לביטוח וכן יהיה בעל תרומה חיובית לתחרות בענף.

אמנם חברות הביטוח יידרשו לבצע התאמות נוכח האסדרה הכרוכות בעלויות משאבי כספים וזמן, אך היקפן אינו מהותי ביחס לתרומה המתוארת עבור ציבור המבוטחים והתחרות, וביחס לערך שמניבה הפעילות העסקית של חברות הביטוח בענף ביטוח חיים.

7. שיתוף הציבור בקביעת האסדרה

א. משכו של ההליך – טיוטת החוזר פורסמה להערות הציבור למשך 21 ימים. במסגרת ההליך התקבלו הערות מגורמים בענף הביטוח, והרשות קיימה דיונים בהערות שהוגשו.

ב. שיקוף תוצרי ההליך בדוח קביעת האסדרה – הרשות בחנה את ההערות שהתקבלו לטיוטת החוזר. להלן עיקרי ההערות והאופן שבו הובאו בחשבון בגיבוש ההוראות:

1) <u>משך ההנחה</u> – הוצע לאפשר מתן הנחה לתקופה של עשר שנים לפחות, חלף הנחה שתחול עד תום תקופת הביטוח. זאת בין היתר בשל הסיכונים הכרוכים באסדרה ארוכת טווח, והפגיעה בחופש הצדדים לחוזה להסכים על מתווה הנחה באופן המטיב עמם. לאחר בחינת ההערה הוחלט לקבלה

בשלב זה ולבחון את השלכות האסדרה והאפשרות להרחיבה. לצד זאת, נקבעה חובת משלוח הודעה למבוטחים על מנת להגדיל את הסיכוי שיהיו מודעים לתום תקופת ההנחה בסמוך לה.

2) ביטוח חיים קבוצתי – הוצע להחריג ביטוחי חיים קבוצתיים מתחולת החוזר, לנוכח מאפייניהם השונים של ביטוחים אלה. ההערה התקבלה, ונקבע כי ההוראות לא יחולו על ביטוח חיים קבוצתי.

3) חודש ביטוח ראשון בשיעור הנחה שונה – הוצע לאפשר למבטח להעניק הנחה בשיעור שונה בחודש הראשון לביטוח בנסיבות של החלפת פוליסה, על מנת למנוע תשלום בגין שתי הפוליסות במהלך החודש בו הפוליסה הקודמת מבוטלת והפוליסה החדשה מופקת. ההערה התקבלה.

8. הנגשת דבר האסדרה לציבור

לאחר שתהליך האסדרה יושלם, תפעל הרשות לפרסם את דבר האסדרה בדף הייעודי לכך באתר הרשות. פרסום האסדרה באתר יהיה מונגש לאנשים עם מוגבלויות, ויעשה שימוש בשפה פשוטה ובהירה, בצירוף דוח קביעת האסדרה.